

KYMENLAAKSON ALUEELLISTA OIKEUDENMUKAISTA SIIRTYMÄÄ KOSKEVA SUUNNITELMA

1. Siirtymäprosessin pääpiirteet ja niiden alueiden yksilöinti, joihin siirtymä vaikuttaa kielteisimmin jäsenvaltiossa

1.1 Luonnos odotetusta prosessista, jolla pyritään saavuttamaan vuotta 2030 koskevat unionin energia- ja ilmastotavoitteet ja siirtymään ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan (10.12.2019) on kirjattu: ”Hallitus toimii tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiileneutraali nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja.” Hallitusohjelma on sisällytetty Suomen yhdistettyyn ja kansalliseen energia- ja ilmastosuunnitelmaan, joka toimitettiin Euroopan komissiolle (EY) joulukuussa 2019 energiaunionin hallinnasta ja ilmastotoimista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/2019 vaatimusten perusteella.

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuodelle 2030 sekä keskipitkän aikavälin ilmastonmuutospoliittinen suunnitelma vuodelle 2030 ohjaavat Suomen siirtymistä kohti ilmastoneutraaliutta. Suomen tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 51 prosenttiin energian kokonaiskulutuksesta ja 30 prosenttiin tieliikenteen käyttämän energian loppukulutuksesta. Energia tehokkuuden osalta tavoitteena on pitää energian loppukulutus enintään tasolla 290 TWh. Strategia valmistelussa otetaan huomioon komissiolta kesällä 2021 tulevat Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (’Green Deal’) koskevaan tiedonantoon liittyvät säädösehdotukset vuoden 2030 tavoitteiden tiukentamisesta sekä eri ministeriöissä tehtävä sektorikohtainen selvitys: Toimialojen vähähiilisyystiekartat (TEM), Rakentamisen hiilijalanjälkityö (YM), Fossiilittoman liikenteen tiekartta ((LVM) ja VM:n verotyöryhmät: Energiaverotuksen uudistus ja Liikenteen verotuksen uudistus (<https://tem.fi/ilmasto-ja-energiastrategia>).

Hallitus julkaisi helmikuussa 2020 etenemissuunnitelman/tiekartan, jonka tavoitteena on tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilineutraali yhteiskunta vuoteen 2035 mennessä, sekä joukon toimenpiteitä nopeuttamaan siirtymistä kohti hiilineutraaliutta. Suomen oikeudenmukaisen siirtymäagendan toteutuksessa hyödynnetään EU:n oikeudenmukaisen siirtymän -rahaston mahdollisuuksia.

Hallituksen esitys uudeksi ilmastolaiksi annettiin eduskunnalle 3.3.2020. Esityksen keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- **Ihmisen toiminnasta aiheutuvat kasvihuonepäästöt -60 % 2030, -80 % 2040 ja 90-95 % 2050**
- **Ilmastoneutraali (päästöt ja nielut yhtä suuret) 2035 ja, että poistumat kasvavat ja päästöt vähenevät edelleen myös sen jälkeen.**

Hallitus ei ole päättänyt tai linjannut turpeen käytöstä vuoden 2030 jälkeiselle ajalle.

Luonnos Suomen uudeksi kansalliseksi ilmasto- ja energiastrategiaksi julkaistiin keväällä 2022. Strategiassa tähdätään ilmaston hiilineutraalisuuden saavuttamiseen vuoteen 2035 mennessä. Julkinen kuuleminen strategiasta päättyi 15. toukokuuta 2022. Strategia sisältää skenaarioita

Suomen tulevaksi energiajärjestelmäksi. Niin kutsutussa perusskenaariossa uusiutuvan energian tuotanto kasvaisi 140 terawattitunnista 190 terawattitunnista vuoteen 2035 mennessä.

Puupohjaiset polttoaineet, tuulivoima ja lämpöpumput ovat pääasialliset lähteet ja välineet uusiutuvan energian lisätuotannolle. Kysynnän kasvu perustuu markkinaolosuhteista riippuvaan kysyntään. Edellä mainitut lähteet ovat kaikkein kilpailukykyisimpiä Suomessa fossiilisiin polttoaineisiin nähden.

Puupohjaisten polttoaineiden päälähteet ovat metsäteollisuuden sivuvirrat ja metsätalousssektorin jätteet. Selluloosan tuotannon odotetaan nousevan, joka johtaa bioenergiatuotannon kasvuun.

Suomi toimeenpanee REDII direktiivin ja soveltaa ei-merkittävää haitta periaatetta ao. EU-ohjelmissa ml. RRF-rahoitus. Kansalliset investointituet kattavat pääasiassa liikenteen kestävän biopolttoaineiden ja biokaasun tuotannon.

Tuulivoiman tuotantokapasiteetti on Suomessa nopeassa kasvussa. Tuotantokapasiteetin odotetaan nousevan kuluvana vuonna yli 5 000 megawattiin. Tuulivoiman tuotanto on hyvin kilpailukykyistä eikä investointeihin käytetä julkista tukea. Alueellisesti on kuitenkin huomioitava puolustusvoimien antamat rajoitteet tuulivoiman rakentamiselle erityisesti Venäjän rajan läheisyydessä ja osin muillakin alueilla.

Lämpöpumppujen käyttö lisääntyy Suomessa nopeasti. Lämpöpumpuilla tuotetaan uusiutuvaa energiaa, kuten geoenergiaa. Niillä myös otetaan talteen jäte-energiaa. Kansallisesti on käytössä investointitukea esim. jätelämpö ja geoenergia projekteihin, joissa kehitetään ei-polttoon perustuvia teknologisia ratkaisuja.

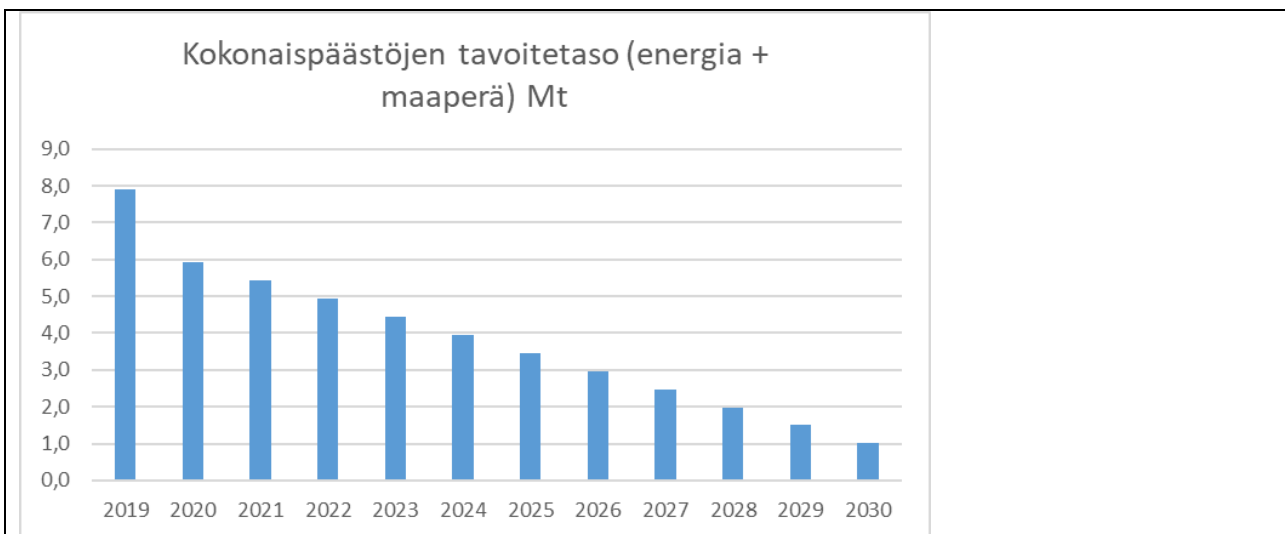
Suomen osalta JTF-erityistavoitteena on vähintään puolittaa turpeen energiakäyttö vuoteen 2030 mennessä. EU:n maaraportissa Suomelle (2020) todetaan, että Suomi on pitkälti saavuttamassa vuoden 2020 ilmastotavoitteensa, mutta hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä edellyttää kunnianhimoisia uusia toimenpiteitä. Raportin mukaan turpeen käytön vaiheittainen lopettaminen voisi edistää huomattavasti Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä.

Raportin mukaan toimiala on arvioinut, että turvetuotannon välitön työllisyysvaikutus vuonna 2018 oli 2 300 henkilötyövuotta, ja kun epäsuora vaikutus otetaan huomioon, määrä kasvaa 4 200 henkilötyövuoteen. Raportissa todetaan, että jos turvetuotanto lopetettaisiin asteittain, työttömyysriski kohdistuisi pääasiassa työntekijöihin alan välittömästi tarjoamissa työpaikoissa. Vaarassa saattavat olla myös jotkin välilliset työpaikat, koska talouden toimeliaisuus vähenee turvetuotantoalueilla. Tämä edellyttää alueellisen talouden monipuolistamista siten, että varmistetaan alueen houkuttelevuus tulevien investointien kannalta sekä asianomaisten työntekijöiden uudelleen koulutus ja täydennyskoulutus.

Turpeesta ja turpeen roolista energiapolitiikassa ml. alueellisuus.

Turvetta käytetään energiaksi sekä muun muassa kasvualustoissa ja eläinten kuivikkeena. Turpeesta valmistetaan myös esimerkiksi aktiivihieiltä. Turpeen energiakäyttö Suomessa oli vuonna 2020 noin 42 489 TJ (11,8 TWh), eli noin 3,3 % kokonaisenergiankäytöstä. Suomessa turpeella tuotetaan sähköä ja lämpöä yhdyskuntien ja teollisuuden tarpeisiin.

Turpeen energiakäytön odotetaan laskevan vuoden 2019 TWh tasosta 15,7 vuoden 2030 tasoon 2,0. Vastaavasti kokonaispäästöt vähenevät vuoden 2019 Mt-tasosta 7,9 vuoden 2030 tasoon 1,0, kuten alla olevasta kuvasta ilmenee.

Suomessa turpeen käyttöä on edistetty fossiilisia polttoaineita alemmalla lämmityskäytön valmisteverokannalla. Turpeen alempi vero on lisännyt turpeen käyttöä erityisesti suhteessa kivihiileen. Päästöoikeuden korkean hinnan vuoksi turvetta puolestaan korvautuu uusiutuvilla puuperäisillä polttoaineilla. Turvetta voi varastoida pitkäaikaisesti. Suomessa on erillinen lainsäädäntö poltto- turpeen turvavarastoinnista.

Turve on energiantuotannossa paikallinen resurssi, ja sen energiakäyttö keskittyy samoihin maakuntiin kuin sen tuotanto. Koska maakaasuverkko ei pääsääntöisesti ulotu turvetta tuottaviin maakuntiin, ja koska maakaasun käyttö ei ole taloudellisesti kannattavaa suhteessa puupolttoaineisiin, ei turve korvaudu Suomessa maakaasulla.

Erityisesti turvetta merkittävästi tuottavissa maakunnissa sähkön ja lämmöntuotanto perustuu monipolttoainekattiloihin, joissa voidaan hyödyntää eri polttoaineita. Tämä mahdollistaa turpeen melko nopean korvautumisen muilla vaihtoehdoilla, mikäli tämä on taloudellisesti perusteltua. Se voi johtaa nopeisiin työpaikkamenetyksiin turvesektorilla.

1.2

Turvetoimialan vaikutuksia Suomen kansantalouteen sekä maa- ja seutukuntien aluetalouteen on selvitetty Pellervon taloustutkimus PTT:n hankkeessa, joka julkaistiin keväällä 2021. Selvitys koski turvetoimialaa kokonaisuutena.

Vuonna 2019 turvetoimialan liikevaihto koko maassa oli 455 miljoonaa euroa ja työllisyys 1 400 henkilötyövuotta. Turvetoimialan tuotannon bruttoarvo oli kuitenkin liikevaihtoa suurempi, noin 500 miljoonaa euroa, josta toimialan oma jalostusarvo oli noin 126 miljoonaa euroa.

Turvetoimialalla todettiin kuitenkin myös sen suoria vaikutuksia laajemmat vaikutukset alueen talouteen. Panos-tuotostaulujen perusteella turvetoimialan tuottamasta arvosta noin 40 prosenttia muodostuu turvetoimialalla, reilut 30 prosenttia muilla toimialoilla, reilut 20 prosenttia tulee tuonnista ja veroista tuli vajaan viisi prosenttia.

Tuotantoketjun kotimaisesta työllisyydestä tuli noin 55 prosenttia turvetoimialalta, loput muilta toimialoilta, kuten koneiden ja laitteiden korjauksesta ja kuljetuksesta. Turvetoimialan tuotantoketju työllisti siis noin 1,8 kertaa toimialan oman työllisyyden verran. Tällöin vuoden 2019 turvetoimialan 1 404 henkilötyövuotta tarkoittivat koko tuotantoketjussa noin 2 500 henkilötyövuotta. Vuoden aikana työllisten määrä tuotantoketjussa oli kuitenkin selvästi suurempi, sillä iso osa varsinakin turpeen noston työllisistä oli kausityöntekijöitä.

Koska turve on energiantuotannossa paikallinen resurssi, tulee sen tuotannon vähenemisen työpaikkamenetykset korostumaan nimenomaan kunta- ja seutukuntatasolla. Lisäksi tulevat laajemat haittavaikutukset, kun turvealan työpaikkojen poistuminen vähentää kysyntää myös alueen palveluille ja heikentää julkisten palveluiden rahoituspohjaa sekä ennen kaikkea heikentää alueen elinvoimaa, kun nuorten käytännössä ainoat työnsaantimahdollisuudet lähes häviävät.

Suomi on ehdottanut komissiolle JTF-tukialueen laajentamista kuudella maakunnalla ja Pirkanmaan neljällä kunnalla komission ehdotuksesta. Komissio ehdotti Suomelle maaraportissa 2020 tukialueeksi Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemää maakuntaa.

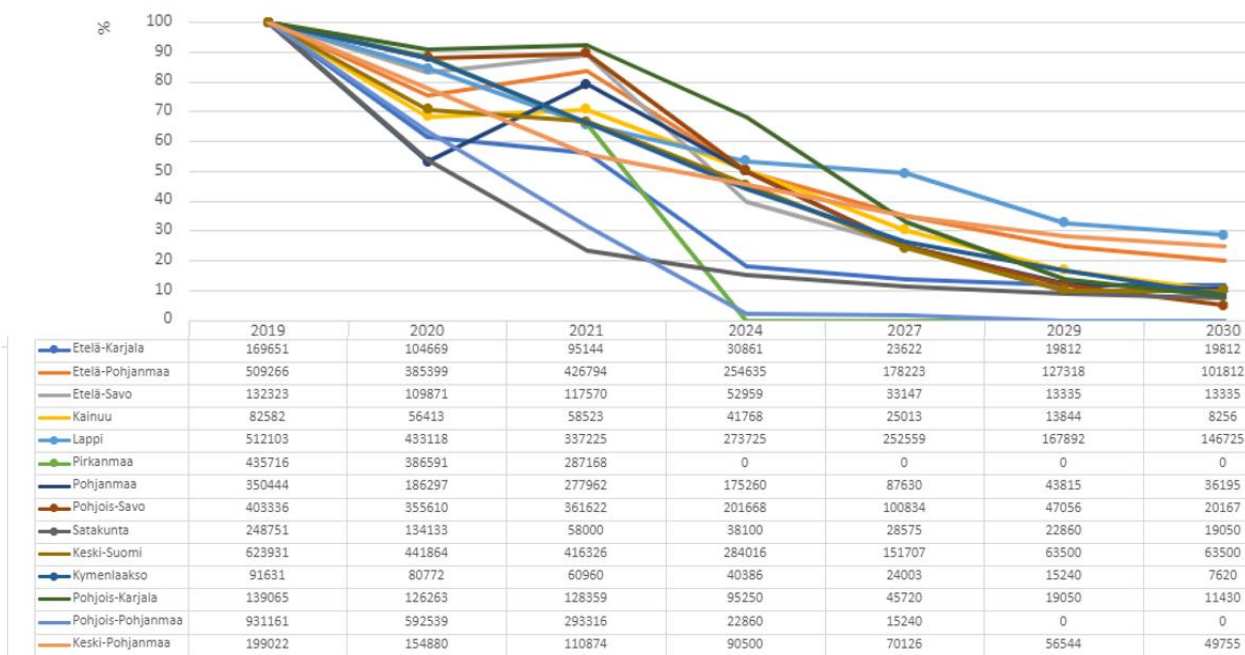
Suomi ehdotus seuraavien maakuntien ja kuntien sisällyttämisestä rahaston tukialueeseen:

- Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan ja Keski-Suomen maakunnat niiden vahvan turvetuotannon perusteella;
- Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat niiden heikon resilienssikyvyn ja merkittävän turvetuotannon vuoksi;
- Pohjanmaan maakunta sen turpeesta riippuvien kuljetus- ja koneyrittäjyyden työpaikkojen menetyksen uhan vuoksi. Lisäksi Pohjanmaalla turpeen merkittävänä käyttäjänä merkittävä toiminnallinen yhteys naapurimaakuntien turvetuotantoalueisiin (Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta);
- Parkano, Kihniö, Virrat and Punkalaidun Pirkanmaan maakunnasta turvetuotannosta hyvin riippuvaina yksittäisinä kuntina. Näillä kunnilla on myös vahva yhteys naapurimaakuntien (Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta) turvetuotantoalueisiin.

Suomessa turpeen energiatuotantoa on lähes kaikissa maakunnissa. Turvetuotannon merkitys korostuu maakunnissa erityisesti paikallisesti seutukunta- ja kuntatasoilla. Turvetuotantoalueet sijoittuvat pääosin harvaan asutuille alueille, joilla työvoiman kysyntä on muuten erittäin vähäistä. Siten siirtyminen turpeesta hiilineutraaliin energiantuotantoon vaikuttaa erittäin haitallisesti kaikkien 14 *maakunnan* turvetuotantoalueisiin.

Kuten alla olevasta kuviosta voidaan havaita, turpeen energiakäytöstä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät JTF-maakunnissa vuodesta 2019 vuoteen 2030 vähintään 70 %. Edellä mainitut päästöt vähenevät yhteensä 4 301 000 tCO₂ kyseisenä ajanjaksona. Tämä on 89 % vuoden 2019 lähtötasosta 4 829 000 tCO₂. Kun hallitusohjelman sitoumus on pienentää turpeen energiakäyttöä vähintään 50 %, on kyseessä käytännössä todella huomattava hallituksen sitoumuksen nopeuttaminen ja vahventaminen.

Turpeen energiakäytön kasvihuonekaasupäästöjen kehitys vuodesta 2019 vuoteen 2030, % ja tCO₂/a

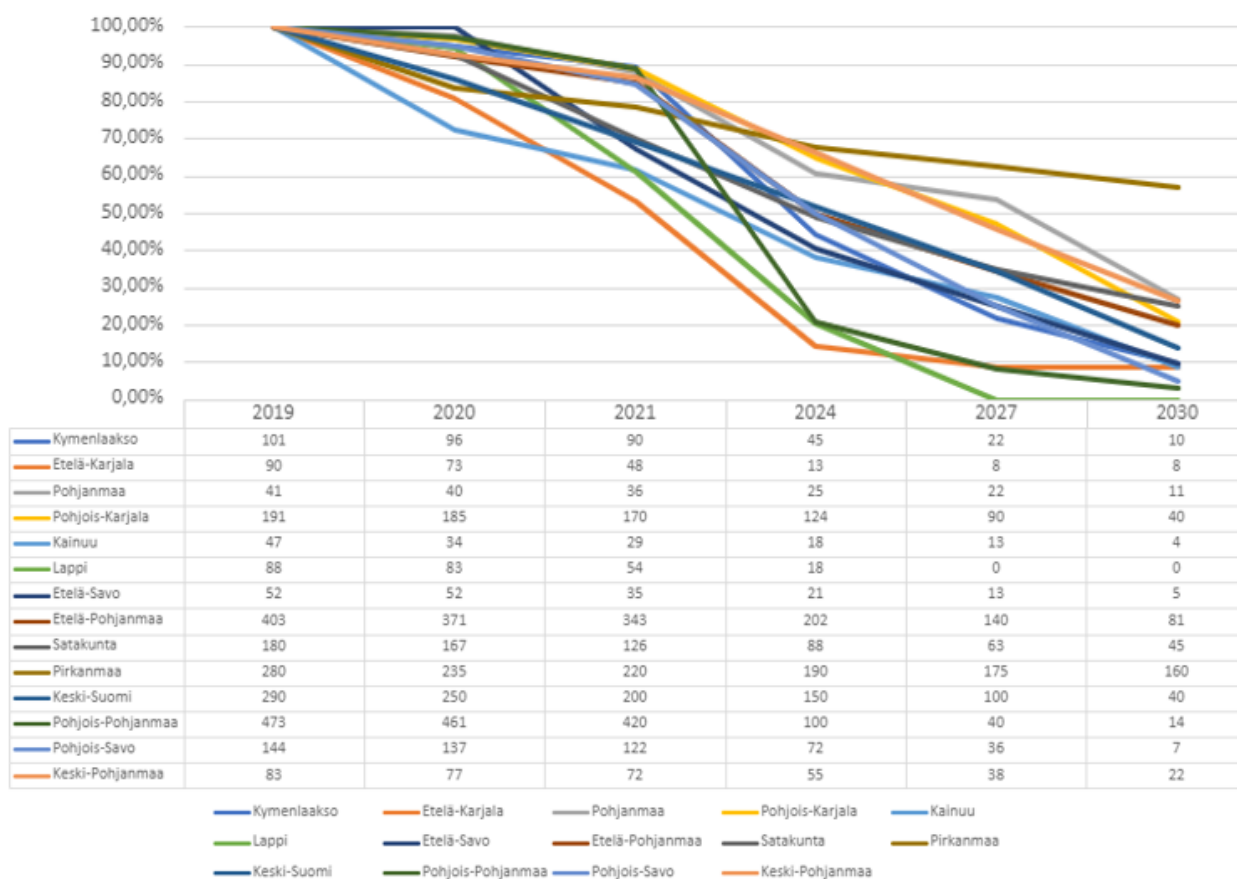
Lisäksi JTF-toimin ennallistetaan turvetuotantoalueita, jonka ansiosta tuotantoalueiden päästöt vähenevät ja ennallistettujen alueet muuttuvat hiilinieluksi. Samalla luonnon monimuotoisuus paranee ja haitalliset vesistövalumat vähenevät ennallistetuilla alueilla merkittävästi. JTF-toimin on tavoitteena ennallistaa yhteensä 13 300 hehtaaria turvealueita, jolla vähennetään päästöjä yhteensä 218 500 tCO₂.

JTF-maakunnissa on asetettu kunnianhimoisia tavoitteita hiilineutraalisuuteen pääsemiseksi. On myös laadittu tiekarttoja toimenpiteiden kartoittamiseksi. Osin on myös asetettu tavoitteita ja tehty linjauksia vuoden 2030 jälkeiselle ajalle. Myös ilmasto- ja energiastrategioita päivitetään parhaillaan esim. vuosien 2035, 2040 ja 2050 tavoitevuosien osalta. JTF-maakunnat vievät samalla käytäntöön uuden ilmastolain päästövähennystavoitteita vuosille 2035, 2040 ja 2050 sekä tavoitteita hiilinielujen vahvistamisesta.

Myös komission maaraportissa esittämät investointitarpeet ovat yhteisiä kaikille 14 alueille. Niiden toteuttaminen on välttämätöntä alueiden elinvoimaisuuden turvaamiseksi tilanteissa, joissa alueilta puuttuvat omat resurssit väistämättömien haittavaikutuksien vastaamisessa.

Seuraavassa kuvassa ja taulukossa esitetään kaikkien 14 alueiden odotettu suorien ja välillisten työpaikkojen väheneminen prosentuaalisesti ja henkilötyövuosina vuoteen 2030 saakka:

Suurien ja välillisten turvetyöpaikkojen väheneminen JTFmaakunnissa
v. 2019-2030, % ja htv

Kuten kuvasta havaitaan, lähes kaikilla alueilla turvetyöpaikkojen alenema on vähintään 70 prosenttia vuodesta 2019 vuoteen 2030. Taulukon mukaan hallitusohjelman tavoite turpeen energiakäytön puolittumisesta toteutuu useimmilla alueilla jo vuoteen 2024 mennessä, kun PTT:n mallinnuksessa turpeen käytön puolittuessa välittömien ja välillisten työllisten määrä pienenee 45 prosentilla.

Suomen ehdottama aluelaajennus ei vaaranna riittävän tuki-intensiteetin turvaamista. Laajennus huomioiden tuki-intensiteetti olisi noin 170€ per asukas, joka on edelleen noin kolmanneksen enemmän kuin komission maaraportissa ehdottaman mukainen 129,1€ per asukas. Tätä selittää tietenkin myöhemmin päätetty JTF kokonaisvarojen lisäys EU-tasolla.

1.3 Syrjäisimmät alueet ja saaret, joilla on erityisiä haasteita

2. Siirtymään liittyvien haasteiden arviointi kunkin yksilöidyn alueen osalta

2.1 Ilmastoneutraaliin unionin talouteen vuoteen 2050 mennessä siirtymisestä aiheutuvien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja alueellisten vaikutusten arviointi

2.1.1 Taloudelliset ja työpaikkavaikutukset

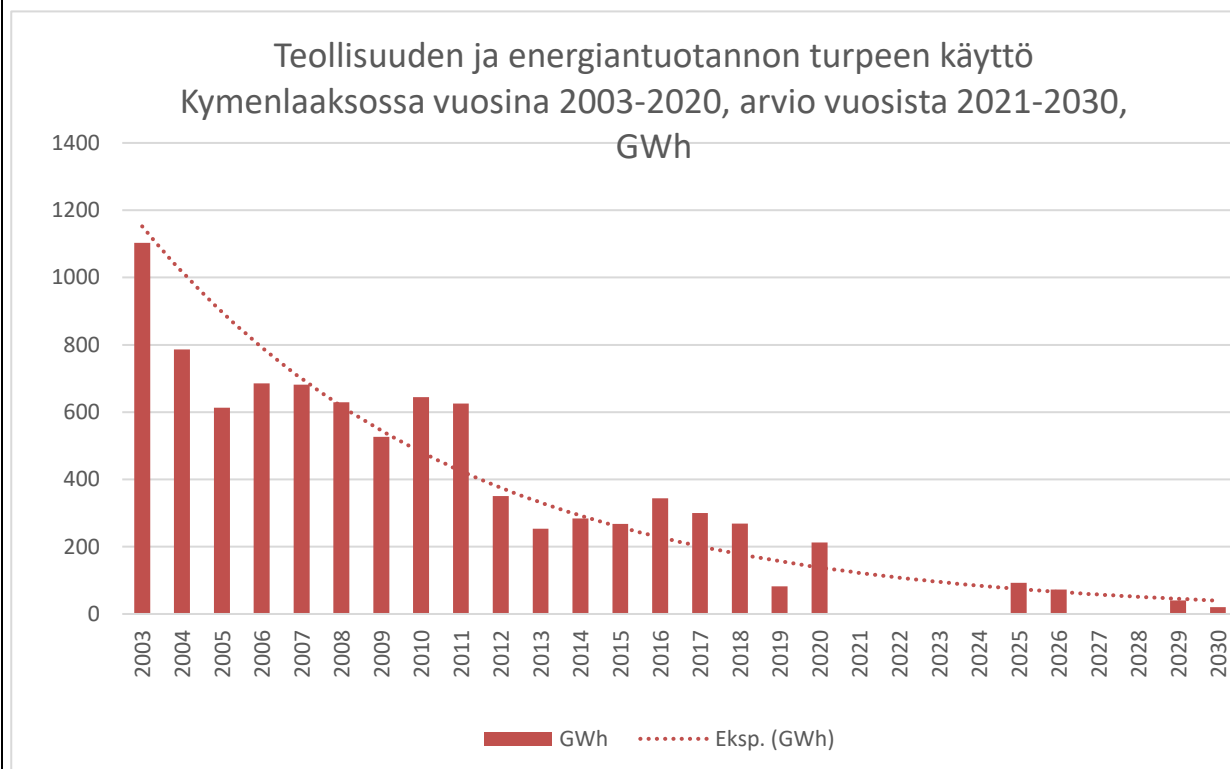
Siirtymä pahentaa aluetalouden ja työllisyyden kasautuneita ongelmia, joihin maakunnalla on erittäin heikko resilienssi vastata

Kymenlaakso (169 437 asukasta v. 2020) on 2000-luvulta lähtien kärsinyt Suomen vaikeimmasta taloudellisesta ja demografisesta rakennemuutoksesta, joka käynnistyi globaalin metsäteollisuuden järjestelystä. Työttömyysaste on keskimääräistä heikompi, ja rakennetyöttömien osuus työttömistä on 63 %. Väestö vähenee ja ikääntyy. V. 2019-2020 väestö väheni 2. eniten Suomen maakunnista, ja jo 30 % on yli 65-vuotiaita.

Aluetalouden ja työllisyyden ongelmat ovat kasautuneet, eli lähtötilanne on huono ja resilienssi heikko. Koronaepidemia ja Venäjän Ukrainaan hyökkäyksen aiheuttamat pakotteet ja muut vaikutukset heikentävät rajamaakunnan tilannetta. Haasteita ovat kapea elinkeinorakenne, pienten ja keskisuurten yritysten vähyys, niiden kasvuhaluuden ja -kyvyn vähyys, väestön matala koulutustaso, työttömyys, nuorten syrjäytyminen, poismuutto ja väestön ikärakenne. Yritysten toimialapaikkojen määrä on laskenut 9,8 % v. 2014-2020.

Energiaturpeen käyttö ja turvetuotanto vähenee n. 90 % v. 2020-2030. Turvetuotannon romahtaminen kaventaa vaikutusalueen elinkeinorakennetta ja lisää työttömyyttä jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa.

Taulukko 1. Teollisuuden ja energiantuotannon turpeen käyttö v. 2003-2020 (KAS ELY, Vahti), arvio v. 2021-2030, GWh.

Työttömyys on muuta Suomea suurempaa, ja siirtymä lisää työttömyyttä merkittävästi

Kymenlaaksolla ei ole varaa menettää yhtään työpaikkaa, sillä työttömyysaste (12,5 %) on keskimääräistä heikompi. V. 2007–2019 on poistunut 10 400 työpaikkaa (14 % työpaikoista) - suhteellisesti eniten maakunnista.

Turvetoimialan tuotantoketju työllisti v. 2019 yhteensä 101 htv (Kouvola 74 htv (PTT) ja arvio Etelä-Kymenlaakso n. 27 htv). Tuotantoketjun työllisyydestä tulee 55 % turvetoimialalta, loput mm. koneiden ja laitteiden korjauksesta ja kuljetuksesta.

Turvetoimialan tuotantoketjussa aiheutuu v. 2030 mennessä 91 htv vähennykset. Muutos on nopeaa ja toteutuu suurimmaksi osaksi v. 2026 mennessä. N. 90 % turvekuljetustoiminnasta loppuu (Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry, 2021). Kuljetusalan työntekijöitä irtisanotaan, ja kaivinkoneyrittäjiä jää vajaatyöllisiksi. Siirtymän vaikutukset kohdistuvat suoraan kymenlaaksolaiseen turvetuotantokoneita valmistavaan yritystoimintaan.

Kasvihuoneissa ja taimitarhoissa turpeelle ei ole korvaavaa tuotetta. 90 % puutarhoista ja kasvihuoneista ilmoittaa lopettavansa tuotannon, jos turvetta ei ole käytettävissä (Kauppapuutarhaliitto, 2020). Kymenlaaksossa on näin ollen 21 kasvihuoneyritystä lopetusuhan alla. Tämä voi tarkoittaa 8,26 M€/v taloudellisia menetyksiä ja 128 htv työpaikkamenetyksiä (Kauppapuutarhaliitto).

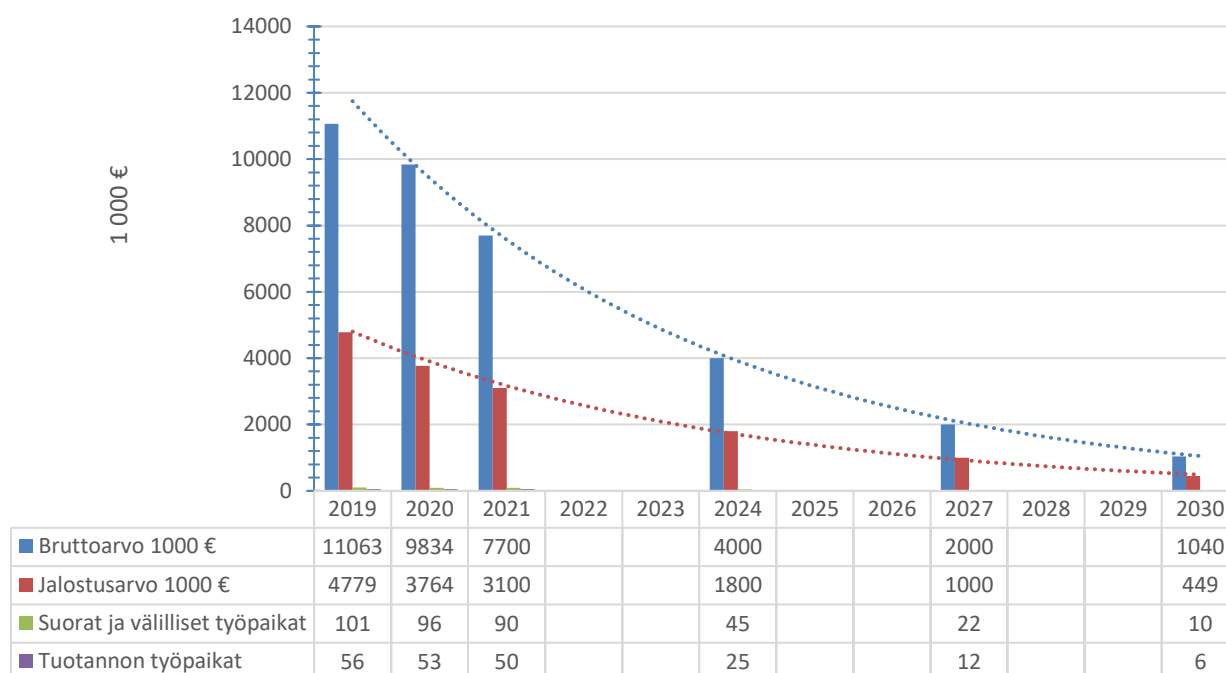
Turvetoimialan romahduksella on merkittäviä haitallisia talousvaikutuksia

Turvetoimialan tuotannon bruttoarvo oli v. 2019 11 M€, jalostusarvo 5 M€, henkilöstömäärä 101 htv ja toimipaikkojen määrä 11 kpl.

V. 2019-2021 turvetoimialan tuotantoketjussa on aiheutunut n. 4 M€ kumulatiiviset menetykset tuotannon brutto- ja 3 M€ menetykset jalostusarvossa. V. 2030 mennessä siirtymästä aiheutuu turvetoimialan tuotantoketjussa 80 M€ ja jalostusarvossa 30 M€ kumulatiiviset menetykset. Lisäksi monialayrittäjille aiheutuu sivutulomenetyksiä, joita ei pystytä arvioimaan tarkasti.

Taulukko 2. Turpeen työllistävyyden, tuotannon brutto- ja jalostusarvo v. 2019-2030. PTT:n raportista puuttuu Etelä-Kymenlaakson turvetuotantoyritykset (3 yritystä, 7 tuotantoaluetta, KAS ELY): Arvioon lisätty puuttuvat 27 % toimialan tuotannon bruttoarvosta, jalostusarvosta, henkilöstömäärästä ja toimipaikkojen määrästä.

Kymenlaakson turvetoimialan abs. tuotannon bruttoarvo, jalostusarvo, suorat ja välilliset työpaikat v. 2019 ja 2020 sekä ennuste vuoteen 2030 (-91 %)

Kymenlaakson vähäinen TKI-toiminta ja yritysten kehittymishalukkuus ja -kyky heikkenevät entisestään siirtymän vuoksi

T&K-menojen suhde asukasluukuun on selvästi muuta Suomea alempi, ja osuus Suomen T&K-menoista on alhainen väestöosuuteen rinnastettaessa (v. 2020: osuus Suomen väestöstä 2,9 % ja osuus TK-menoista 0,4 %). Kymenlaakson TK-menot olivat v. 2020 neljänneksi matalimmat Suomessa.

Turvetuotannon romahtaessa elinkeinotoiminta heikkenee. PK-yritysten kyky kasvuun, investointeihin ja toiminnan kehittämiseen laskee, kilpailukyky heikkenee ja kansainvälistymisen edellytykset huonontuvat. Toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä yritysten TKI-toiminta vähenee. Venäjään kohdennettavat pakotteet vaikuttavat negatiivisesti EU:n ulkorajalla sijaitsevan Kymenlaakson toimintaympäristöön.

Välilliset talous- ja työpaikkavaikutukset heikentävät palveluita, kannattavuutta ja investointikykyä

Välilliset työpaikka- ja tulovaikutukset kohdentuvat kuljetuksiin, varastointiin, kauppaan, moottoriajoneuvojen kauppaan, huoltoon ja korjaukseen, työllistämistoimintaan (Sitra, 2020) sekä maatalousyrittäjiin. Työpaikkojen poistuminen vähentää palveluiden kysyntää ja heikentää julkisten palveluiden rahoitus pohjaa (PTT, 2021). Välittömiä ja välillisiä palveluita häviää n. 50 M€ (aluen asiantuntijoiden arvio, 2021) v. 2030 mennessä.

Ympäristö-, kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuuden tyrehtyminen heikentää kasvihuone-, puutarha-, metsätaimitarha-, maatalous- ja eläintilayritysten kannattavuutta, tuotantomahdollisuuksia ja investointikykyä. Maatalous- ja puutarhayrityksiä on 1 650 kpl ja eläintiloja 250 kpl. Kymenlaakso on vahvaa luomualuetta, ja luomutuotannossa turpeella on tärkeä rooli.

Maaseudun elinvoimaisuus ja ostovoima heikkenee. Työtä on etsittävä kauempaa ja mahdollisesti muutettava. Kiinteistöjen arvot laskevat.

Siirtymä aiheuttaa investointitarpeita ja edellyttää yritysten kehittämistä sekä aktiivista TKI-toimintaa

Turvetuotannosta on 90 % energiaturvetta, jota käytetään sähkön- ja lämmöntuotannossa sekä teollisuuden tukipolttoaineena (v. 2020 yht. 212 GWh). Turvetta tuotetaan myös kuivikkeeksi ja kasvualustaksi. Energiaturvetta viedään maakunnan ulkopuolelle.

Energiasiirtymä heikentää turvetta käyttävien energialaitosten kannattavuutta ja toimintaedellytyksiä sekä asukkaiden energiakustannuksia. Turpeesta luopuminen edellyttää investointeja kattilatekniikkaan, uusiutuvan energian, kuten aurinko- ja vety- sekä geoenergian tuotannon ja varastoinnin ratkaisujen tutkimiseen ja käyttöönottoon (pilarit II ja III). Tuulivoiman lisääminen ei ole tutka- ja valvontajärjestelmävaikutusten vuoksi tällä hetkellä mahdollista Venäjän rajalla ja Suomenlahden rannikolla sijaitsevassa Kymenlaaksossa, mikä tuo haasteita turvetta korvaavien, uusiutuvien energiaratkaisujen etsimiseen.

Turvetta käyttävät energialaitokset siirtyvät hakkeen ja myöhemmin muun uusiutuvan energian käyttöön. Hakkeen saatavuudessa ja varastoinnissa on ongelmia: Kymenlaaksossa on globaalisti merkittävä metsäteollisuuskeskittymä, ja biomassojen kysyntä on suurta ja nousussa. Metsien käyttöaste on korkea. Talousmetsistä 95 % on sertifioitu. Iso osa hakkeesta on tuotu Venäjältä. Venäjän Ukraina-hyökkäyksen aiheuttamat pakotteet lopettavat hakkeen maahantuonnin.

Turpeen energiatuotannon ja -käytön väheneminen lisää puuhakkeen tarvetta, mikä voi heikentää puun riittävyyttä korkeamman jalostusarvon hiiltä sitoviin tuotteisiin. Siirtymä aiheuttaa lisätarvetta TKI-toiminnalle, jotta uusia energiaratkaisuja ja puusta tehtyjen tuotteiden jalostusarvoa saadaan kehitettyä sekä uusia tuotteita markkinoille.

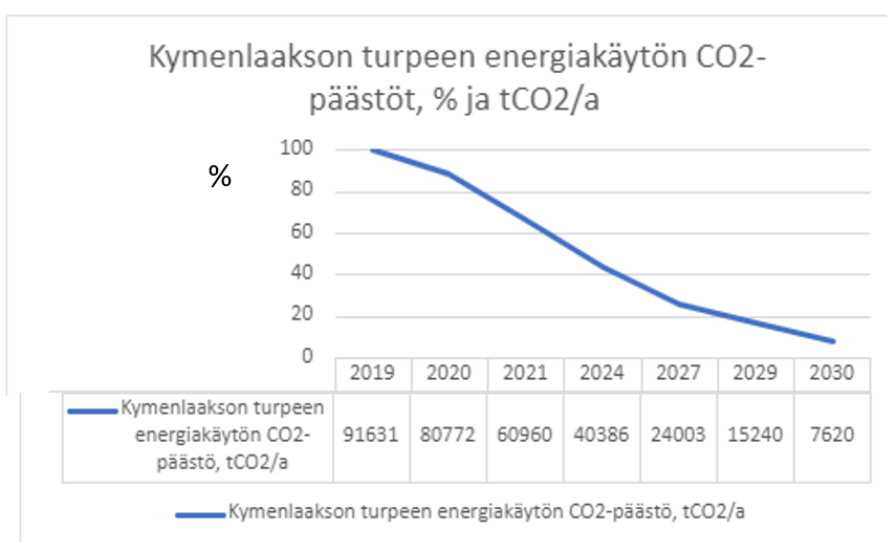
2.1.2 Sosiaaliset haittavaikutukset kohdistuvat nuoriin ja matalasti koulutettuihin miehiin

Syrjäytyneitä ja syrjäytymisuhan alla olevia on paljon. Työttömyysaste (12,5 %) on keskimääräistä heikompi, ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita on suhteellisesti enemmän kuin koko maassa (Sotkanet). V. 2021 15–64 -v. työllisyysaste oli 69 % (koko maa 72 %). Siirtymän sosiaaliset haittavaikutukset kohdistuvat matalasti koulutettuihin, yli 50-v. miehiin ja maaseudun nuoriin. Heidän työnsaantimahdollisuutensa ovat heikot, ja uhkana on pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen kasvu. Miesten työllisyysaste on alhaisempi kuin naisten, vain 65 % - alhaisin Suomen maakunnista (Tilastokeskus).

Alle 25-v. työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on korkea, 17 % (Suomi 12,4 %). NEET-nuorten (ei töissä tai opiskelija) osuus on 22 %. Turvetuotanto ja -kuljetukset ovat maaseudun nuorille tärkeitä kesätyöpaikkoja. Ne ovat myös työharjoittelupaikkoja maa- ja metsätalous- sekä metallialan opiskelijoille. Turvetuotannon loppuessa nuorten kesätyö- ja työharjoittelumahdollisuudet heikkenevät.

Alkoholia liikaa käyttävien osuus väestöstä on Suomen suurin. Huono-osaisuuden tilanne on Suomen 4. pahin (DIAK). Turvetuotannon romahtaminen lisää työttömyyttä, eriarvoistumista ja heikentää hyvinvointia.

2.1.3 Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, vesistökuormituksen riski kasvaa

Turpeen energiakäytön päästöt vähenevät 92 % vuodesta 2019 (91 631 tCO₂/a) vuoteen 2030 (7 620 tCO₂/a) (kuva). Vähennemä on siis selvästi suurempi kuin hallitusohjelman tavoite.

Lisäksi JTF-siirtymäsuunnitelman tavoitteena on ennallistaa turvetuotantoalueita 500 ha, jonka ansiosta päästöt vähenevät 8 290 tCO₂/a, ja ennallistetut alueet muuttuvat hiilinieluksi. Samalla luonnon monimuotoisuus kasvaa ja haitalliset vesistövalumat vähenevät ennallistetuilla alueilla merkittävästi. (Menetelmä: tuotantoalueen pinta-ala on kerrottu UNFCCC:lle lähetettävän kansallisen khk-inventaarion kertoimilla ja ennallistettavan alueen pinta-ala kerrottu IPCC:n ohjeistuksen kertoimilla).

Kymenlaakson tavoitteena on olla hiilineutraali maakunta. Tavoite asetettiin maakuntaohjelmassa v. 2017. Tavoitteen toteuttamiseksi laadittiin Hiilineutraali Kymenlaakso –tiekartta, joka hyväksyttiin maakuntavaltuustossa v. 2019. Toimenpiteissä on ”Luovutaan turpeen pääasiallisesta energiakäytöstä v. 2030 mennessä” sekä maaperän hiilensidonnan lisääminen. Hiilineutraali Kymenlaakso –tavoite ja tiekartta ovat osa uutta maakuntaohjelmaa. Tiekartta päivitetään v. 2022. Maakuntahallitus on myös sitoutunut Hinku-maakunnan tavoitteisiin (khk-päästöt -80 % v. 2007-2030). Kymenlaakson ilmastonmuutoksen sopeutumisen suunnitelma valmistuu v. 2022. Toimenpiteissä on mm. turvemaiden ennallistaminen. Maakunnan työ kohti hiilineutraaliutta jatkuu suunnitelmallisesti ja laajassa yhteistyössä toimijoiden ja päättäjien, ml. nuorten kanssa. Maakunta vie myös käytäntöön uuden ilmastolain päästötavoitteita (hiilineutraali v. 2035, päästöt -80 % v. 2040 menn., ja -90 %, pyrkien kuitenkin -95 % vuoteen 2050 menn. verrattuna vuoteen 1990). Ilmastolaissa on asetettu myös tavoitteita hiilinielujen vahvistamisesta.

Turvetuotanto kuormittaa n. 20 vesistömuodostumaa (Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelma 2022-2027). Eniten kuormittuu Summajoen vesistö, jota ennallistetaan vaelluskalavesistöksi. Turvetuotannon alasajo lisää kuormitusta, jos alueiden sulkemista tai jälkikäyttöä ei tehdä oikein. Tämä heikentää kalakantoja ja kalastus- ja luontomatkailun edellytyksiä.

Suoluonnon tila on Kymenlaaksossa vakavasti heikentynyt. Soista yli 75 % on ojitettu. Suoalueen luontoarvot on menetetty turvetuotannossa, mutta tuotannon loppuessa luonnon monimuotoisuus voi kasvaa.

2.1.4 Turpeen käytön ja tuotannon romahdus vaikuttaa kaikkiin kuntiin

Kymenlaaksossa on 27 luvitettua turvetuotantoaluetta (2 020 ha v. 2018). 20 kpl sijaitsee Kouvolassa. Toinen keskittymä on Kotkassa. Lisäksi alueita on Virolahden, Haminan ja Miehikkälän kunnissa. Tuotantoketjun työntekijät ja yrittäjät ovat sijoittuneet kaikkiin Kymenlaakson kuntiin.

Turvetuotantoyritykset ja aliurakoitsijat ovat paikallisia yrityksiä, joiden työntekijät asuvat Kymenlaaksossa. Maatalous- ja puutarhayritykset ovat Kouvolan, Virolahden, Haminan, Pyhtään ja Miehikkälän alueilla.

2.1.5 Talouden monipuolistamisen potentiaali kytkeytyy älykkään erikoistumisen kärkiin

Suurin potentiaali aluetalouden monipuolistamiseen, uusien työpaikkojen luomiseen ja siirtymän haitallisiin vaikutuksiin sekä kehittämistarpeisiin vastaamiseen on bio- ja kiertotaloudessa (ml. uusiutuva energia ja luontomatkailu) sekä vihreässä logistiikassa ja digitaloudessa. Em. alat ovat maakunnan älykkään erikoistumisen kärkiä.

Energiatehokkaiden ja päästöjä vähentävien tuotteiden, materiaalien, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittäminen avaa liiketoimintamahdollisuuksia mikro- ja pk-yrityksille ja luo työpaikkoja tutkimukseen. Uutta työtä ja liiketoimintaa voi luoda mm., kiertotalous-, akkuklusteri-, ja logistiikkainvestointien ympärille.

Talouden monipuolistamisen potentiaalia on myös hyvinvointi- ja terveys-, matkailu- ja luovilla aloilla sekä elintarvikealalla (Älykkään erikoistumisen kehittyvät klusterit, 2020). Maakunnan vahvuuksia yhdistävistä ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntävistä hankkeista saadaan suurimmat ja nopeimmat myönteiset vaikutukset.

TKI-osaamisen lisääminen sekä pk-yritysten tukeminen toimintansa kehittämisessä mahdollistaa yritysten kasvua ja kehittymistä sekä uutta alueellista yritystoimintaa. Digitalisaatio toimintaympäristöissä ja yrityksissä tukee liiketoimintamahdollisuuksien syntymistä ja vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä.

Turvetuotantoalueiden ennallistamisessa ja jälkikäytössä on potentiaalia turvetuottajien ja -kuljettajien kaluston hyödyntämiselle ja uudelle liiketoiminnalle.

Maakuntaan on haastavaa luoda työpaikkoja ja yrityksiä, joihin siirtymästä kärsivät yrittäjät ja työntekijät voivat siirtyä suoraan. On hyödynnettävä parhaimmat keinot luoda työpaikkoja ja yrityksiä maakuntaan ja kehittää olemassa olevia murroksessa.

Yksilöidään taloudellinen toiminta ja toimialat, joihin vaikutus kohdistuu, ja erotetaan toisistaan
 — taantuvat alat, joiden toiminnan odotetaan loppuvan tai vähenevän merkittävästi asteittain siirtymän johdosta; mukaan on liitettävä myös aika-
 taulu
 — murroksessa olevat alat, joiden odotetaan muuttavan toimintaansa, prosessejaan ja tuotostaan
 Kummankin tyyppisten alojen osalta seuraavat:
 — odotetut työpaikkojen menetykset ja uudelleen koulutustarpeet, ottaen huomioon taitotarpeiden ennusteet
 — talouden monipuolistamiseen liittyvä potentiaali ja kehitysmahdollisuudet

2.2 Kehitystarpeet ja -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ilmastoneutraalin unionin talouden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä

2.2.1 Siirtymän aiheuttamat kehittämistarpeet

1. Aluetaloutta on monipuolistettava ja vahvistettava sekä nostettava osaamistasoa:

On luotava uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja työpaikkoja, suurin potentiaali on Älykkään erikoistumisen kärjissä

Siirtymän vaikutusalueilla ja aloilla on tärkeää monipuolistaa elinkeinoelämää, löytää uusia liiketoimintamahdollisuuksia, kehittää yrityksiä ja luoda uusia yrityksiä ja työpaikkoja siirtymässä menetettävien tilalle. Myös nuorille on löydettävä korvaavia kesätyö- ja ansiomahdollisuuksia.

Yritystoiminnan jatkuvuutta sekä elinkeinoelämää tukevia verkostoja ja ekosysteemejä on vahvistettava

On nostettava osaamistasoa ja tarjottava koulutusta

Turpeen käytöstä luopumisesta kärsivien työntekijöiden ja yrittäjien sekä nuorten liiketoiminta- ja työnsaantimahdollisuuksien lisäämiseksi tarvitaan uudelleen- ja muuntokoulutusta. Töissä olevilla, työttömyysuhan alaisilla henkilöillä on matala koulutustaso, mutta he ovat työkykyisiä - osaamisen laajentaminen ja jatkoyöllistymismahdollisuuksien parantaminen on siis avainasemassa. Syrjäytymisvaarassa olevien, vaikeasti työllistyvien nuorten ja yli 50-vuotiaiden yksilöllisiä ja kohderyhmän tarpeisiin räätälöityjä koulutus- ja koulutukseen johtavien polkujen löytäminen on tuettava. Nuoret ovat olleet vain lyhyen aikaa turvealalla, ja heidän osaamistasonsa lisääminen kasvattaa yrittäjyyttä. Yli 50-vuotiaiden työllistyminen on hankalaa, minkä vuoksi osaamista on lisättävä. Vaikka uusi työ liittyisi aikaisempaan osaamiseen, on täydennyskoulutus useimmiten silti tarpeen.

Logistiikkaketjujen toimivuus sekä kestävä metsien hoito ja käyttö on varmistettava

Biomassojen keruun, kuljetuksen ja käytön osalta on varmistettava toimivat logistiikkaketjut ja hyvä osaamis- ja tietotaso metsien kestävä hoidon ja käytön takaamiseksi. Tämä avaa mahdollisuuksia työllistää siirtymän myötä työttömäksi jääviä.

2. Yritysten kasvua ja uudistumista on tuettava:

Elinkeinoelämälähtöistä TKI-yhteistyötä ja toimintaa on vahvistettava

Elinkeinoelämän tarpeista lähteviä innovatiivisia ratkaisuja, toimintamalleja, kokeiluja, pilotointeja ja TKI-yhteistyötä sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteishankkeita on tuettava, jotta elinkeinoelämän uudet tarpeet tulevat suoraan huomioiduksi. Teollisuus- ja osaamiskeskittymiin liittyvä innovaatiopotentiali on hyödynnettävä täysimääräisesti.

Siirtymästä välittömästi ja välillisesti kärsiville yrityksille ja alueille on tarjottava tukea toimintansa kehittämiseen. Tuki voi olla asiantuntija-apua, tuotekehitysalustoja ja toimintaympäristöjä uusien, hiilineutraaliin talouteen liittyvien tuote- ja palvelukonseptien luomiseen ja uuden yrittäjyyden aloittamiseen. Elinkeinotoimintaa ja pk-yritysten kilpailukykyä on vahvistettava pk-yritysten kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen kautta.

Kasvu- ja kuiviketurpeelle on löydettävä korvaavia tuotteita

Turpeelle on löydettävä korvaavia uusia, kestävästi tuotettuja tuotteita ja innovaatioita. Näihin liittyvä kehitystyö luo uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja. Esim. kasvualustamarkkinoilla on tarve uusille kasvualustamateriaaleille. Uusiutuvat materiaalit on Kymenlaakson älykkään erikoistumisen kärkiä.

Uusiutuvaan energiaan panostaminen on tarpeen uusien innovaatioiden ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi

Uusiutuvaan energiaan, energian varastointiin ja energiatehokkuuteen liittyvää tutkimusta ja soveltamista on lisättävä. Näihin liittyvä tuotantoalueiden jälkikäytön potentiaali esim. aurinkoenergian tai biomassojen kasvatuksen kannalta on selvitettävä ja hyödynnettävä. TKI-toiminta luo uusia työ- ja liiketoimintamahdollisuuksia siirtymästä kärsiville aloille. Uusiutuva energia on Kymenlaakson älykkään erikoistumisen kärkiä.

Turpeen korvaamiseksi uusiutuvalla energialla tarvitaan mm. energiantuotanto- ja varastointi-investointeja (pilarit II ja III).

3. Turvetuotantoalueiden ja vesistöjen ennallistamiseen ja jälkikäyttöön on panostettava:

Turvetuotantoalueiden jälkikäyttö ja ennallistaminen on tarpeellista liiketoimintamahdollisuuksien ja ympäristövaikutusten vuoksi

Turvetuotantoalueiden jälkikäyttö esim. pajuntuotantoon tai aurinkovoimala-alueina ja tuotantoalueiden sekä niiden alapuolisten vesistöjen ennallistaminen mahdollistaa uuden liiketoiminnan ja työpaikkojen luomisen, TKI-toiminnan, turve- ja kuljetusyrittäjien kaluston hyödyntämisen sekä suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden parantamisen. Tuotantoalueiden ja vesistöjen ennallistaminen ja jälkikäyttö on tarpeellista myös tuotantoalueiden aiheuttamien päästöjen ja valumien vähentämiseksi.

2.2.2 Tavoitteet vuoteen 2030 mennessä

1. Aluetaloutta monipuolistetaan ja vahvistetaan luomalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja työpaikkoja sekä nostamalla osaamistasoa

Tavoitteena on vahvistaa ja monipuolistaa elinkeinotoimintaa, edistää yrittäjyyttä ja luoda uusia työpaikkoja.

Tavoitteena on edistää yritysten kasvua sekä yritystoiminnan jatkuvuutta. Tavoitteena on myös luoda Kymenlaaksoon uusia osaamisperusteisia, nopeaan kasvuun tähtäviä start up -yrityksiä ja tukea niiden kehittämistä.

Tavoitteena on myös työntekijöiden uudelleen koulutus ja osaamisen lisääminen työllistymismahdollisuuksien tukemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi, erityisesti nuorten ja yli 50-vuotiaiden osalta. Tavoitteena on uusien taitojen ja valmiuksien hankkiminen, ja nuorten osalta erityisesti ammattipätevyyden hankkiminen. Tavoitteena on tukea toimijoiden osaamisen ja yrittäjävalmiuksien pohjalta uuden liiketoiminnan käynnistämistä.

2. Yritysten kasvua ja uudistumista tuetaan panostamalla TKI-toimintaan

Innovaatoratkaisuilla luodaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edistetään yrittäjyyttä, parannetaan pk-yritysten kilpailukykyä sekä tuetaan ja kehitetään olemassa olevia yrityksiä.

Pk- ja mikroyritysten kasvua ja kansainvälistymistä tuetaan ja innovointivalmiuksia lisätään (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen). Toimintaa uudistavia ja tuottavuutta lisääviä investointeja sekä tuotteita, palveluita ja tuotantomenetelmiä kehitetään. Tavoitteena on myös yritystoiminnan uudistuminen ja jatkuvuus sekä elinkeinoelämää tukevien verkostojen ja ekosysteemien vahvistuminen sekä vihreän talouden yritystoiminnan edistäminen.

3. Luodaan uutta kestäväää liiketoimintaa ja vähennetään päästöjä turvetuotantoalueiden ennallistamisella ja jälkikäytöllä

Turvetuotantoalueiden ja niiden kuormittamien vesistöjen ennallistamisen ja jälkikäytön tavoitteena on luoda uusia työpaikkoja, monipuolistaa elinkeinoelämää ja minimoida turvetuotantoalueiden päästöjä.

2.3 Johdonmukaisuus muihin asiaan liittyviin kansallisiin ja alueellisiin strategioihin ja suunnitelmiin nähden

Kansalliset tavoitteet korostavat oikeudenmukaisuutta, elinvoimaisuutta, osaamista, innovaatioita, hiilineutraaliutta, luonnon monimuotoisuutta ja kestäväää kehitystä. Tavoitteet ovat linjassa Kymenlaakson siirtymäsuunnitelman kanssa. Esimerkiksi Suomen hallitusohjelmaan sisältyvä jatkuvan oppimisen uudistus painottuu työikäisten osaamisen kehittämiseen ja tavoitteena on vastata työelämän muutoksista aiheutuviin osaamistarpeisiin.

Ohjelmakauden alkuun vaikuttaa koronaepidemia, jonka vaikutuksista elpymistä varten on tehty Suomen kestävään kasvun ohjelma. Kymenlaakson siirtymäsuunnitelma on yhdenmukainen Suomen kestävään kasvun ohjelman kanssa. Ohjelman tavoitteena on mm. vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, kasvattaa tuottavuutta, nostaa työllisyysastetta ja edistää alueellista, sosiaalista ja sukupuolten tasa-arvoa. Ohjelma vauhdittaa kilpailukykyä, investointeja, osaamistason nostoa sekä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita.

Lisäksi Kymenlaakson siirtymäsuunnitelma on linjassa Suomen ilmasto- ja energiatavoitteiden, kansallisten vähähiilisyys-tiekarttojen, (metsäteollisuus, maatalous ym.), bio- ja kiertotalousstrategioiden sekä kansallisen kalatiestrategian kanssa mm. turvetuotantoalueiden ennallistamiseen ja jälkikäyttöön liittyvissä painotuksissa.

EAKR- ja ESR-osarahoitteinen toiminta täydentää siirtymäsuunnitelmaa. JTF on kohdennettua tukea, joka lähtee siirtymän aiheuttaman työttömyysuhan ja kohderyhmän erityisistä tarpeista. ESR+ ja EAKR täydentävät tarkemmin rajattua JTF:ää yleisemmän ja laajemman tuen kautta. Myös CAP27- ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston mahdollisuudet tukea toimeenpanoa huomioidaan. Suunnitelman toteutuksessa noudatetaan ”Do no significant harm” –periaatetta ja minimoidaan päästöt.

Alueelliset strategiat

Alueelliset strategiat tukevat Kymenlaakson oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman toteutumista. Siirtymäsuunnitelmassa kuvattu talouden monipuolistamisen potentiaali ja kehitysmahdollisuudet liittyvät maakuntaohjelmassa tunnistettuihin vahvuuksiin, ja toimenpiteet ovat linjassa myös maakuntaohjelmassa asetetun hiilineutraaliustavoitteen, Hiilineutraali Kymenlaakso -tiekartan ja Ilmastokestävä Kymenlaakso -sopeutumissuunnitelman kanssa. Kymenlaakso on sitoutunut HINKU-tavoitteisiin, jossa tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta

Kymenlaakson älykkään erikoistumisen strategia on ratkaisevan tärkeä ja keskeinen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman toteuttamisessa. Siirtymäsuunnitelman toimet kytkeytyvät bio- ja kiertotalouteen ja logistiikkaan sekä digitalouteen, jotka ovat Kymenlaakson älykkään erikoistumisen kärkialoja.

Siirtymäsuunnitelma tukee osaltaan Kymenlaakson innovaatioekosysteemiä vuorovaikutteisessa yrittäjyyttä edistävässä prosessissa (entrepreneurial discovery process, EDP). Älykkään erikoistumisen strategiassa tunnistetut, kärkivalintoja läpileikkaavat ja älykästä erikoistumista vahvistavat toiminnalliset tavoitteet ovat:

- Osaamisen kehittäminen ja vahvistaminen
- Yhteistyön ja kumppanuuksien edistäminen
- Infrastruktuurin ja toimintaympäristön kehittäminen
- Palvelu- ja tuotekehityksen vauhdittaminen.

Toiminnallisten tavoitteiden kautta parannetaan ihmisten ja yritysten resilienssiä, TKI-toiminnan kyvykkyyksiä, verkostoja ja kumppanuuksia ja maakunnasta löytyvää infrastruktuuria sekä maakunnan toimijoiden mahdollisuuksia innovaatioiden ja uusien ratkaisujen hyödyntämiseen palvelu- ja tuotekehityksessä. Näiden kaikkien osa-alueiden kehittyminen edistää oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman toteutumista.

Muita alueellisia strategioita ja suunnitelmia, jotka ovat linjassa Kymenlaakson siirtymäsuunnitelman kanssa, ovat Kaakkois-Suomen metsäohjelma, Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelma sekä Kymenlaakson merialuesuunnitelma.

2.4 Suunnitellut toimintatyypit

JTF-rahaston toimenpiteet kohdistuvat turpeen tuotannon ja käytön romahtamisen aiheuttamiin sosioekonomisiin ja ympäristöllisiin haittavaikutuksiin ja niistä aiheutuviin kehittämistarpeisiin Kymenlaaksossa. Toimia kohdennetaan erityisesti Älykkään erikoistumisen kärkialoihin ja niihin liittyviin verkostoihin, joissa on tunnistettu olevan suurin talouden monipuolistamisen potentiaali.

Elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi sekä uusien työpaikkojen ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi on erittäin tärkeää hyödyntää kaikki parhaimmat keinot.

Kaikkien toteutettavien toimien on noudatettava DNSH-periaatetta ja minimoitava päästöt.

Kymenlaakson toimintatyypit jakautuvat kolmeen kokonaisuuteen:

1. Aluetaloutta uudistetaan ja monipuolistetaan luomalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja työpaikkoja sekä nostamalla osaamistasoa

- Uusi tai uudistuva liiketoiminta, (ml. yritysverkostojen kehittäminen, yrityskiihdyttämö- ja hautomomallit) sekä yritysten jatkuvuus omistajanvaihdoksin
- Turvesektorin yrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi
- Uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen; ensisijainen kohderyhmä turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset, erityiskohteena nuoret

Ekosysteemien, osaamiskeskittymien, verkostojen ja yhteistyömuotojen kehittäminen tukee pk-yritysten kasvua, uudistumista, osaamista ja kansainvälistymistä.

Uudelleen koulutuksella ja uusien taitojen hankkimisella luodaan uusia mahdollisuuksia turpeen energiakäytön alajajosta kärsiville aloille ja nuorille. Lisäksi muuntokoulutuksella vastataan työvoimapulaan. Kohderyhmien todelliset koulutustarpeet selvitetään, samoin kuin mitä eri oppilaitokset voivat tarjota ja millä koulutusasteella. Syrjäytymisvaarassa olevien, vaikeasti työllistyvien yksilöllisiä koulutus- ja koulutukseen sekä työmarkkinoille johtavien polkujen löytymistä tuetaan hyödyntämällä moniammatillisia verkostoja. Turveala on miesvaltaista, jolloin koulutukset on kohdennettava miessensitiivisesti: järjestetään kohderyhmäkohtaista koulutustoimintaa, ja osallistetaan kohderyhmä siten, että koulutus järjestetään juuri tälle ryhmälle ja heidän oppimistavoilleen sopivaksi. Esimerkiksi Kymenlaaksoon parhaillaan rakentuva akkuklusteri, logistiikka- ja peliala sekä metsätalous tarvitsevat osaavaa, uutta työvoimaa. Metsäalalla on tarpeen nostaa osaamistasoa kestävänsä metsien hoidon ja käytön varmistamiseksi.

Toimia kohdennetaan erityisesti älykkään erikoistumisen kärkialoihin ja niiden verkostoihin, koska niissä on tunnistettu suurin taloudellisen monipuolistamisen potentiaali.

2. Yritysten kasvua ja uudistumista tuetaan panostamalla TKI-toimintaan

- Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen

- Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet; yritysten oma kehittäminen ja yritysten kehittämisavustukset
- Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi
- Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI
- Pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit

Toimia kohdennetaan erityisesti älykkään erikoistumisen kärkiin ja niihin liittyviin verkostoihin.

Alueen elinkeinojen monipuolistamista ja pk-yritysten resilienssiä vahvistetaan tukemalla yritysten kasvua, kehittymistä, uudistumista ja kansainvälistymistä yrityksen kehittämisavustuksella.

Hiilineutraalin talouden liiketoiminta- ja markkinaosaamisen vahvistaminen sekä uusien tuote- ja palvelukonseptien kehittäminen tukevat yrittäjien uutta toimintaa alueilla ja aloilla, joihin siirtymä vaikuttaa. Uusien teknologioiden pilotoiminen tuottaa tuote- tai prosessi-innovaatioita tekeviä pk-yrityksiä, tuote- ja palvelukonsepteja sekä liiketoimintamahdollisuuksia katoavien tilalle. Yritysten kiinnittyminen Kymenlaakson kehittämisalustoihin ja niiden potentiaalin hyödyntäminen tukee yritysten kasvua ja uudistumista.

Mikro- ja pk-yrityksiin, ml. start up -yritykset, tehtävillä tuotannollisilla investoinneilla korvataan siirtymän vuoksi menetettyjä työpaikkoja ja vahvistetaan paikallistaloutta.

Energiatehokkaiden ja päästöjä vähentävien tuotteiden, materiaalien, palvelujen ja tuotantomenetelmien sekä uusiutuvan energian kehittäminen avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia mikro- ja pk-yrityksille ja luo työpaikkoja tutkimukseen. Elintarvike- ja metsäteollisuuden sekä alkutuotannon sivuvirtojen hyötykäytön edistämiseen ja korkeamman jalostusasteen tuotteisiin sekä kivi- ja kasvuturpeen korvaamiseen liittyvät toimet luovat uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja.

TKI-intensiteetin kasvu yhdessä yritysten oman kehittämisen kanssa avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia mikro- ja pk-yrityksille ja monipuolistaa elinkeinorakennetta. Kun TKI-toimintaa toteutetaan elinkeinoelämän ja yritysten tarpeista lähtien ja aidosti yhdessä toimien, yritykset hyödyntävät täysimääräisesti maakunnan tuotekehitysympäristöjä ja laboratorioita. Tällöin syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia, työpaikkoja ja osaamistaso nousee.

3. Luodaan uutta kestäväää liiketoimintaa ja vähennetään päästöjä turvetuotantoalueiden ennallistamisella ja jälkikäytöllä

- Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen ja jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen tai jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista; toimintatyyppi kattaa myös turvetuotannosta poistuvien soiden yhteydessä olevat vesistöalueet, mikäli niiden kunnostamisen tarve liittyy turvetuotannon loppumiseen

Toimintatyyppi vastaa myös älykkään erikoistumisen tavoitteisiin (bio- ja kiertotalous).

Turvetuotantoalueiden kestävään jälkikäyttöön liittyvän TKI-toiminnan ja pilotointien tukeminen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen turvetuotantoalueilla luovat työpaikkoja ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia, joissa voidaan hyödyntää turvetuotannossa ja -kuljetuksissa käytettyä kalustoa. Esim. aurinkoenergia ja biomassojen, kuten pajun kasvatus, jatkojalostus ja hyödyntäminen biohiilenä sekä turvetuotantoalueiden sulkemiseen, riista- tai lintukosteikoksi

muuntamiseen liittyvät toimet ovat mahdollisia. Samalla turvetuotantoalueiden kasvihuonepäästöt ja vesistövalumat vähenevät merkittävästi.

Turvetuotantoalueiden ja niiden alapuolisten, eniten kuormittuneiden vesistöjen ennallistaminen parantaa luontomatkailun toimintaedellytyksiä, vesistöjen tilaa, vaelluskalojen elinympäristöjä, luonnon monimuotoisuutta ja kasvattaa hiilinielujä. Ennallistaminen ei ole ristiriidassa saastuttaja maksaa -periaatteen kanssa.

Nuorille ja opiskelijoille mahdolliset korvaavat kesätyö- ja harjoittelupaikat voivat liittyä esim. turvetuotantoalueiden ennallistamiseen tai jälkikäyttöön, biomassan tuotantoon ja korjuuseen tai logistiikkaan ja jatkojalostukseen.

Jälkikäytön toimenpiteet ovat linjassa ilmastonmuutoksen haittojen lieventämisen ja haittoihin sopeutumisen kanssa. Jälkikäytön toimenpiteiden tulee myös selvästi myötävaikuttaa hiilineutraaliin talouteen ja hiilinielujen vahvistamiseen LULUCF-säädösten mukaisesti.

Huolimatta siitä, että jälkikäytön toimenpiteissä voidaan tavoitella uutta liiketoimintaa, toimenpiteillä tulee aina olla merkittävä kasvihuonepäästöjä, ekosysteemejä ja vesistöjen tilaa vähentäviä ja parantavia vaikutuksia. Tutkimus- ja selvityshankkeita hyödynnetään olosuhteisiin kulloinkin parhaiten soveltuvien jälkikäytön toimenpiteiden kartoittamiseksi sekä uusien mallihankkeiden ('showcases') löytämiseksi ja edistämiseksi.

4. Tekninen tuki

- Tekninen tuki (Rahoituksen hallinnointi, koulutus, seuranta, arviointi ja viestintä)

Teknisellä tuella katetaan JTF-rahaston tehokkaan hallinnoinnin ja käytön kannalta välttämättömiä toimia, kuten kumppaneiden valmiuksien kehittämistä sekä rahoituksen tarjoamisen valmisteluun, koulutukseen, hallinnointiin, seurantaan, arviointiin, näkyvyyteen ja viestintään liittyviä tehtäviä

5. Polttoon perustuvan ja perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit (pilarit II ja III)

Tavoitteena on vastata siirtymän aiheuttamiin investointitarpeisiin ja mahdollistaa toimet kohtuuhintaisen energian saannin varmistamiseksi.

Toimintatyyppien tuloksena on monipuolisempi ja vahvempi elinkeinorakenne, uusia työpaikkoja, noussut osaamistaso ja vähentyneet päästöt

Toimintatyyppien odotettuja tuloksia:

- Uudet työpaikat ja monipuolisempi elinkeinoelämä
- Elinkeino toiminnan vahvistuminen pk-yritysten kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen kautta sekä pk-yritysten kilpailukyvyyn parantuminen
- Elinkeinoelämän tarpeista lähtevät innovatiiviset ratkaisut, toimintamallit, kokeilut, pilotoinnit ja TKI-yhteistyö sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteishankkeet
- Yritystoiminnan uudistuminen ja jatkuvuus, elinkeinoelämää tukevien verkostojen ja ekosysteemien vahvistuminen

- Turvetuotantosektorilta työttömiksi jääneiden tai työttömyysuhan alla olevien uudelleen- koulutus ja valmiuksien lisääminen työnsaantimahdollisuuksien parantamiseksi (nuoret erityiskohderyhmänä
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Turvetta korvaavat uudet tuotteet ja innovaatiot
- Uusiutuvaan energiaan liittyvät uudet ratkaisut ja niihin liittyvä liiketoiminta, energiaoma- varaisuuden kasvu
- Bio- ja kiertotalouden uudet ratkaisut ja liiketoiminta
- Turvetuotantoalueiden ja kuormittuneiden vesistöjen ennallistaminen, tuotantoalueiden uusiokäytön ja ratkaisujen lisääntyminen
- Päästöjen väheneminen

Osa toimista tuottaa vaikutuksia ja tuloksia nopeasti, osa pidemmällä aikavälillä. Lyhyellä aika- välillä uudelleen koulutus, yritystoiminnan kehittäminen ja digitalisaatio ovat keskiössä, pidem- mällä aikavälillä innovaatiotoiminta, yritysten ja tutkimuslaitosten yhteishankkeet sekä uudet lii- ketoimintakonseptit tuottavat vaikuttavia tuloksia.

Toimintatyyppi	Siirtymän vaikutus, jota toimintatyyppi lieventää
Uusi tai uudistuva liiketoiminta, (ml. yritysverkostojen kehittäminen, yrityskehittämö- ja hautomomal- lit) sekä yritysten jatkuvuus omista- janvaihdoksiin	Toimintatyyppillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan alue- talouden ja resilienssin heikkenemiseen sekä lisäänty- vään työttömyyteen. Toimintatyyppillä vastataan siirtymän aiheuttamaan tar- peeseen luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkoja.
Turvesektorin yrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennal- listamisen aloilla uuden liiketoimin- nan mahdollistamiseksi	Toimintatyyppillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan alue- talouden ja resilienssin heikkenemiseen sekä lisäänty- vään työttömyyteen ja syrjäytymiseen. Toimintatyyppillä vastataan siirtymän aiheuttamaan tar- peeseen luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkoja. Toimintatyyppillä vastataan myös tarpeeseen osaamistason ja koulutustarjonnan nostosta sekä logis- tiikkaketjujen toimivuuden ja kestävän metsien hoidon ja käytön varmistamisesta.
Uudelleen koulutus ja uusien taito- jen hankkiminen; ensisijainen koh- deryhmä turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset, erityiskohteena nuoret	Toimintatyyppillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan li- sääntyvään työttömyyteen ja syrjäytymiseen. Toimintatyyppillä vastataan tarpeeseen osaamistason ja koulutustarjonnan nostosta.
Pk-yritysten kasvu, kansainvälisty- minen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosa- minen), toimintaa uudistavat ja	Toimintatyyppillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan alue- talouden ja resilienssin heikkenemiseen sekä siirtymän aiheuttamaan lisätarpeeseen TKI-toiminnalle.

<p>tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen</p>	<p>Toimintatyypillä vastataan seuraaviin siirtymän aiheuttamiin kehittämistarpeisiin: elinkeinoelämälähtöisen TKI-yhteistyön ja toiminnan vahvistaminen, osaamistason nosto, kasvu- ja kuiviketurpeen korvaavien tuotteiden löytäminen, uusiutuvaan energiaan panostaminen uusien innovaatioiden ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi sekä logistiikkaketjujen toimivuuden ja kestävän metsien hoidon ja käytön varmistaminen.</p>
<p>Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet; yritysten oma kehittäminen ja yritysten kehittämisavustukset</p>	<p>Toimintatyypillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan aluelähdön ja resilienssin heikkenemiseen sekä siirtymän aiheuttamaan lisätarpeeseen TKI-toiminnalle.</p> <p>Toimintatyypillä vastataan seuraaviin siirtymän aiheuttamiin kehittämistarpeisiin: elinkeinoelämälähtöisen TKI-yhteistyön ja toiminnan vahvistaminen, osaamistason nosto, kasvu- ja kuiviketurpeen korvaavien tuotteiden löytäminen, uusiutuvaan energiaan panostaminen uusien innovaatioiden ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi sekä logistiikkaketjujen toimivuuden ja kestävän metsien hoidon ja käytön varmistaminen.</p>
<p>Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi</p>	<p>Toimintatyypillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan aluelähdön ja resilienssin heikkenemiseen sekä siirtymän aiheuttamaan lisätarpeeseen TKI-toiminnalle mm. turvetta korvaavien tuotteiden osalta.</p> <p>Toimintatyypillä vastataan seuraaviin siirtymän aiheuttamiin kehittämistarpeisiin: elinkeinoelämälähtöisen TKI-yhteistyön ja toiminnan vahvistaminen, osaamistason nosto, kasvu- ja kuiviketurpeen korvaavien tuotteiden löytäminen, uusiutuvaan energiaan panostaminen uusien innovaatioiden ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi.</p>
<p>Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI</p>	<p>Toimintatyypillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan aluelähdön ja resilienssin heikkenemiseen sekä siirtymän aiheuttamaan lisätarpeeseen TKI-toiminnalle mm. turvetta korvaavien ja energiaratkaisujen osalta.</p> <p>Toimintatyypeillä vastataan seuraaviin siirtymän aiheuttamiin kehittämistarpeisiin: elinkeinoelämälähtöisen TKI-yhteistyön ja toiminnan vahvistaminen, osaamistason nosto, kasvu- ja kuiviketurpeen korvaavien tuotteiden löytäminen, uusiutuvaan energiaan panostaminen uusien innovaatioiden ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi sekä logistiikkaketjujen toimivuuden ja kestävän metsien hoidon ja käytön varmistaminen.</p>

Pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit	<p>Toimintatyypillä vastataan siirtymästä aiheutuvaan aluelouden ja resilienssin heikkenemiseen sekä siirtymän aiheuttamaan lisätarpeeseen TKI-toiminnalle mm. turvetta korvaavien tuotteiden ja energiaratkaisujen osalta.</p> <p>Toimintatyypillä vastataan seuraaviin siirtymän aiheuttamiin kehittämistarpeisiin: elinkeinoelämän monipuolistaminen, elinkeinoelämälähtöisen TKI-yhteistyön ja toiminnan vahvistaminen, osaamistason nosto, kasvu- ja kuiviketurpeen korvaavien tuotteiden löytäminen, uusiutuvaan energiaan panostaminen uusien innovaatioiden ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi.</p>
Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen ja jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen tai jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista; toimintatyyppi kattaa myös turvetuotannosta poistuvien soiden yhteydessä olevat vesistöalueet, mikäli niiden kunnostamisen tarve liittyy turvetuotannon loppumiseen	<p>Toimintatyypillä vastataan siirtymän haitallisiin ympäristövaikutuksiin, aluelouden ja resilienssin heikkenemiseen sekä lisääntyvään työttömyyteen.</p> <p>Toimintatyypillä vastataan siirtymän aiheuttamiin kehittämistarpeisiin turvetuotantoalueiden jälkikäytöstä ja tuotantoalueiden sekä kuormittuneiden vesistöjen ennallistamisesta. Toimilla pyritään uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkojen luomiseen.</p>
Tekninen tuki (Rahoituksen hallinnointi, koulutus, seuranta, arviointi ja viestintä)	Toimintatyypillä vastataan JTF-rahaston hallinnoinnin tarpeisiin.
Polttoon perustuvan ja perustumatoman teknologian lisäinvestoinnit (pilarit II ja III)	Toimintatyypillä vastataan siirtymän aiheuttamiin vaikutuksiin investointitarpeista.

Täytetään vain, jos tukea myönnetään muihin yrityksiin kuin pk-yrityksiin tehtäviin tuotannollisiin investointeihin:
— suuntaa-antava luettelo tuettavista toimista ja yrityksistä sekä kunkin osalta perustelu tällaisen tuen tarpeellisuudesta puuteanalyysillä, jossa osoitetaan, että jos investointia ei tehdä, odotettu menetettyjen työpaikkojen määrä ylittäisi odotetun uusien työpaikkojen määrän

Tämä kohta päivitetään tai täytetään alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman tarkistuksen yhteydessä riippuen tällaisen tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Täytetään vain, jos tukea myönnetään investointeihin, joilla pyritään vähentämään direktiivin 2003/87/EY liitteessä I luetellusta toiminnasta syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä:
— luettelo tuettavista toimista ja perustelut, jotka osoittavat, että toimet edistävät siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen ja johtavat kasvihuonekaasupäästöjen merkittävään vähenemiseen siten, että päästöt alittavat merkittävästi direktiivin 2003/87/EY mukaiset ilmaisaon laskemiseen käytettävät vertailuarvot, ja edellyttäen, että toimi on tarpeen, jotta voidaan säilyttää merkittävä määrä työpaikkoja

Tämä kohta päivitetään tai täytetään JTF-rahaston alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman tarkistuksen yhteydessä riippuen tällaisen tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

— Suunniteltujen toimien synergia ja täydentävyys muiden asiaan liittyvien Investoinnit työpaikkoihin ja kasvuun -tavoitteeseen kuuluvien unionin ohjelmien (siirtymäprosessin tukeminen) ja muiden rahoitusvälineiden (unionin päästökauppajärjestelmän modernisaattorahasto) kanssa yksilöllisten kehitystarpeiden käsittelyssä

Oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman mukaiselle tuettavalle toiminnalle kohdennetaan JTF-rahaston hankerahoitusta. Tämä luo edellytyksiä investoinneille, joita voidaan rahoittaa sekä EU:n investointirahoituksella että oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin pilari II ja III:n kautta. EAKR:n, ESR:n ja CAP27:n rahoituksen käyttöä synkronoidaan siten, että ne täydentävät JTF:ää. Samoin huomioidaan kansalliset rahoitusmahdollisuudet.

— synergia ja täydentävyys oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin muista pilareista suunnitellun tuen kanssa
— toimialat ja aihealueet, joiden tukemista suunnitellaan muiden pilareiden mukaisesti

Siirtymän aiheuttamat kehittämis- ja investointitarpeet ovat laajempia kuin mitä oikeudenmukaisen siirtymän rahasto mahdollistaa. Laajempia kehittämis- ja investointitarpeita tuetaan pilareista 2 ja 3. Kymenlaakson siirtymäsuunnitelma luo edellytyksiä investoinneille, joita voidaan rahoittaa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin pilarien 2 ja 3 kautta. Pilari 2 - Invest-EU JTS tarjoama rahoitusjärjestelyä hyödynnetään lainoina, lainatakauksina ja pääomasijoituksina yritystoiminnan kehittämisessä. Pilarin 3 Euroopan Investointipankin lainajärjestelyjä hyödynnetään tukemaan julkisen sektorin investointeja hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymisessä. Lähtökohdina molemmissa ovat Kymenlaakson siirtymäsuunnitelman toimeenpanoa tukevat järjestelyt.

Pilarista 2 kohteena ovat:

- kestävän infrastruktuurin investoinnit (energia ja energiainfrastrukturi, digitaalinen säävutettavuus, raaka-aineiden tarjonta ja prosessit sekä luonto- ja ympäristöinfrastrukturi),
- Pk-yritysten rahoituksen saatavuuteen ja pääomatukeen liittyvät hankkeet.
- Energia- ja kuljetusalojen yritysten toiminnan muutoksiin liittyvien investointien rahoitus
- matkailuyritysten kestävän infrastruktuurin (energia, digitalisaatio, raaka-aineet, luonto ja ympäristö) kehittäminen
- teknologioiden ja tutkimustulosten siirtäminen markkinoille
- Logistiikkaketjujen ja -ratkaisujen muuttamiseen tarvittavat investoinnit.
- Energiaratkaisujen muuttamiseen ja uusiin, vähähiilisiin ratkaisuihin liittyvät investoinnit.
- Kiertotaloutta edistävät investoinnit
- Uusiutuvan energian investoinnit (mm. aurinkoenergia, tuulivoima, vety, biokaasu, geoenergia).
- Investoinnit turvetuotannosta poistuneiden alueiden jälkikäytön kehittämiseen ja jälkikäyttöön
- Tuotekehitys, elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteistyö, kokeiluympäristöt.
- Kiertotalouden pilottilaitokset
- Kuivike- ja kasvuturve: Uusien kasvualustojen ja -menetelmien kehittämisen pilottilaitokset
- Tutkimusinfrastruktuurit

Pilarista 3 tuettavia hankkeita ovat

- energiainfrastruktuurin (uusiutuva energia, energian varastointi, jäähdytys, lämmitys, sähköistäminen, älykkäät sähköverkot) investoinnit

- kunnalliset kaukolämpöverkostot
- energiatehokkuusinvestoinnit
- Investoinnit turvetuotannosta poistuneiden alueiden jälkikäytön kehittämiseen ja jälkikäyttöön
- bio- ja kiertotalousinvestoinnit
- digitalisaatio
- ympäristön/maa-alueen entisöinti ja/tai puhdistaminen
- tutkimusinfrastruktuurit

3. Hallintomenettelyt

3.1 Kumppanuus

Suomen Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma toteutetaan yhtenä ohjelmana koko maassa (pl. Ahvenanmaan maakunta). JTF on yksi ohjelman rahastoista. Hallintoviranomainen (hvo) on Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Hvo on ohjannut yleistä valmisteluprosessia Suomessa, ja maakunnan liitto on johtanut TJTP-valmistelua maakunnassa. TJTP-valmistelua Suomessa tuki ”Alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien valmistelutuki Suomessa-hanke”, jota Kymenlaakson maakunta seurasi. Kymenlaakson liitto hankki Etelä-Karjalan ja Pohjanmaan liiton sekä TEM:n kanssa konsulttityötä em. hankkeen toteuttajilta.

EU:n alue- rakennepolitiikan ohjelman valmistelua ohjaa kumppanuusperiaate ja suomalainen hallintoperinne, joka korostaa kuulemista, sekä alue- ja rakennepolitiikan rahastojen toimintaa säätelevä lainsäädäntö, jossa on määritelty kumppaneiden osallistuminen EU-ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon. Valmistelutyö tehdään yhteistyössä maakunnan liittojen, valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden ja yhteisöjen kanssa.

Kansallisesta JTF- koordinaatioryhmästä muodostui tärkeä ja toimiva keskustelufoorumi hvo:n ja maakuntien kesken.

Kumppanuusperiaatetta noudatettiin maakunnan yhteistyöryhmän (MYR), sen sihteeristön (MYRS), maakuntahallituksen, sidosryhmien ja Kymenlaakson JTF-asiantuntijaryhmän kautta. MYR:ssä on kunnat ja Kymenlaakson ja Uudenmaan liitto, Hämeen ja Kaakkois-Suomen ELY-keskus, muita valtion viranomaisia sekä mm. työmarkkina-, elinkeino- ja luonnonsuojelujärjestö.

Avoimissa tilaisuuksissa, kyselyissä ja työpajoissa sekä kuulemistilaisuudessa oli kattavasti osallistujia eri sidosryhmistä. Nuoria osallistettiin samaan aikaan TJTP:n kanssa valmistellun maakuntaohjelman nuorisotyöpajojen kautta. Valmistelusta viestittiin somessa ja internetissä. TJTP:stä pyydettiin kommentteja useilta tahoilta. Yhteistyötä tehtiin Etelä-Karjalan kanssa.

3.2 Seuranta ja arviointi

MYR seuraa ja arvioi ohjelman toimeenpanoa ja välittävä viranomaisena raportoi EU:n AURA-ohjelman toteutumisesta hvo:lle ja esittää sille tarvittaessa ohjelman muutostarpeita. Ohjelman toteutumista seurataan tulos- ja tuotosindikaattoreiden perusteella sekä arvioinneilla.

MYRS hoitaa MYR:n valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. MYRS seuraa toimeenpanoa ja ohjelmalle asetettujen tavoitteiden toteutumistilannetta ja raportoi niistä MYR:lle sekä tekee itsearviointia toimeenpanosta ja toteumatilanteesta.

MYRS analysoi seurantatiedot ja esittää tarvittaessa MYR:lle päätettäväksi korjaavia toimenpiteitä suunnitelman toimeenpanon edistämiseksi.

Hanketason tulos- ja tuostoteumaa seurataan välittävän viranomaisen toimesta sekä hankkeille asetettavissa ohjausryhmissä.

Tuotosindikaattorit

Erytistavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Välitavoite (2024)	Tavoite (2029)
Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmasto-neutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti.	RCO01	Tuetut yritykset	lkm	38	190
	RCO02	Avustuksilla tuetut yritykset	lkm	18	90
	RCO04	De minimis -tukea saaneet yritykset	lkm	20	100
	RCO05	Tuetut uudet yritykset	lkm	8	42
	RCO07	Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot	lkm	2	11
	RCO10	Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa	lkm	80	400
	RCO38	Turvetuotannosta poistuvien, ennallistamisen tai jälkikäytön kohteena olevien soiden pinta-ala	ha	100	500
	EECO07	JTF-toimenpiteiden kohteena olevat 18-29-vuotiaat nuoret	lkm	30	150

Tulosindikaattorit

Erytistavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Perustaso tai viitearvo	Viitevuosi	Tavoite (2029)	Tietolähde	Huomautukset
Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmasto-neutraaliin	RCR01	Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat	lkm	0		282		
	RCR03	Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pienet ja keski-suuret yritykset (pk-yritykset)	lkm	0		58		
	RCR19	Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto	lkm	0		100		
	CR03	Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyden jättäessään toimen	lkm	0		50		

talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti								

3.3 Koordinointi- ja seurantaelin/-elimet

<p>Elin tai elimet, jotka ovat vastuussa suunnitelman täytäntöönpanon koordinoinnista ja seurannasta, ja niiden tehtävät</p> <p>Kymenlaakson liitto vastaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan (AURA) ohjelman alueellisesta valmistelusta ja alueellisen rahoitussuunnitelman valmistelusta Kymenlaaksossa.</p> <p>MYR vastaa rahastojen välisestä yhteensovittamisesta ja edesauttaa aluekehittämisen kannalta merkittävien hankekokonaisuuksien valmistelua ja toteutusta. MYR raportoi EU:n AURA-ohjelman toteutumisesta välittävälle viranomaiselle joka esittää hvo:lle ohjelman muutostarpeita sekä tiedottaa toimeenpanosta.</p> <p>MYRS hoitaa ja koordinoi rahastojen valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. MYRS seuraa maakunnassa rahoitettaviksi ehdotettuja hankkeita ja raportoi niistä MYR:lle. MYRS käsittelee JTF-rahaston päätösesitykset.</p> <p>Välittäviä toimielimiä ovat Uudenmaan liitto ja Hämeen ELY-keskus. Niiden tehtävät ja toimivalta on aluekehityslainsäädännössä. TJTP:n toimeenpano toteutetaan osana Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman toimeenpanoa ja huomioidaan välittävien viranomaisten hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksissa. Toimeenpanossa hyödynnetään EURA2021-järjestelmää</p>
--

4. Ohjelmakohtaiset tuotos- ja tulosindikaattorit

<p>Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen.</p> <p>NR01 Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut NR03 Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan NR09 Pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta liiketoimintaa</p>								
Erytistavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Perustaso tai viitearvo	Viitevuosi	Tavoite (2029)	Tietolähde [200]	Huomautukset [200]
”Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita								
	NR01	Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut	lkm	0		115		Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska

on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti.”							yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen
	NR03	Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan		0		70	Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen
	NR09	Pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta liiketoimintaa		0		48	Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen

Taulukko 1.

Tuotosindikaattorit

Erityistavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Välitavoite (2024)	Tavoite (2029)
Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmastonutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti.	RCO01	Tuetut yritykset	lkm	38	190
	RCO02	Avustuksilla tuetut yritykset	lkm	18	90
	RCO04	De minimis -tukea saaneet yritykset	lkm	20	100
	RCO05	Tuetut uudet yritykset	lkm	8	42
	RCO07	Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot	lkm	2	11
	RCO10	Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa	lkm	80	400
	RCO38	Turvetuotannosta poistuvien, ennallistamisen tai jälkikäytön kohteena olevien soiden pinta-ala	ha	100	500
	EECO07	JTF-toimenpiteiden kohteena olevat 18-29-vuotiaat nuoret	lkm	30	150

Taulukko 2.

Tulosindikaattori

Erityistavoite	Tunnus (5)	Indikaattori (255)	Mittayksikkö	Perustaso tai viitearvo	Viitevuosi	Tavoite (2029)	Tietolähde [200]	Huomautukset [200]
”Antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmastonutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti.”	RCR01	Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat	lkm	0		282		
	RCR03	Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pienet ja keski-suuret yritykset (pk-yritykset)	lkm	0		58		
	RCR19	Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto	lkm	0		100		
	CR03	Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyyden jättäessään toimen	lkm	0		50		
	NR01	Verkostojen ja innovaatio-ekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut	lkm	0		115		Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän

								kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen
	NR03	Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan		0		70		Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen
	NR09	Pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta liiketoimintaa		0		48		Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen